

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum dederit, & assumpserit corpus passibile, & impassibile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Cumque comedisset & bibisset &c. dicit gloss. * qd Christus comedit & bibit in coena, cum corporis & sanguinis sui sacramentum discipulis tradidit: vn de quia pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse participauit eisdem.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd in euangelij legitur, qd Christus accepit panem & calicem: non est autem intelligendum, qd accepit solum in manibus, vt quidam dicunt: sed eo modo accepit, quo alij accipiendum tradidit. vnde cum discipulis dixit, Accipite, & comedite: & iterum, Accipite, & bibite: intelligendum est, qd ipse accipiens comedit, & bibit: vnde & quidam metricè dixerunt, Rex seder in coena, turba cinctus duodena: Se tenet in manibus, se cibatur ipse cibus.

AD SECUNDUM dicendum, qd, sicut supra * dictum est, Christus, secundum qd est sub hoc sacramento, comparatur ad locum, non secundum proprias dimensiones, sed secundum dimensiones specierum sacramentalium, ita qd in quocumq; loco vbi sunt illae species, est ipse Christus: & quia species illae potuerunt esse in manibus, & in ore Christi, ipse totus Christus potuit esse in suis manibus & in suo ore: non autem hoc potuisset esse, secundum qd comparatur ad locum per proprias dimensiones.

AD TERTIUM dicendum, qd, sicut supra * dictum est, effectus huius sacramenti est, non solum augmentum habitualis gratiae, sed etiam quaedam actualis delectatio spiritualis dulcedinis: quamuis autem Christo gratia non fuerit augmentata ex susceptione huius sacramenti: habuit tamen quandam spiritualem delectationem in noua institutione huius sacramenti: vnde ipse dicebat Luc. 22. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, quod Eusebius exponit de nouo mysterio noui testamenti: quod tradebat discipulis. & ideo spiritualiter manducauit, & similiter sacramentaliter, in quantum corpus suum sub sacramento sumpsit, quod sacramentum sui corporis intellexit & disposuit: aliter tamen quam ceteri sacramentaliter & spiritualiter fumant, * qui augmentum gratiae suscipiunt sub sacramentalibus signis, quibus indigent ad veritatis perceptionem.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus dederit Iudae corpus suum.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod Christus Iudae non dederit corpus suum. Vt enim legitur Matth. 26. Postquam dedit dñs corpus suum, & sanguinem discipulis, dixit eis, Non bibam amodo de hoc genimine vitis, vsque in diem illum, cum illud bibam vobiscum nouum in regno patris mei. Ex quo videtur, quod illi quibus corpus suum & sanguinem dederat, cum eo essent iterum bibituri: sed Iudas postea cum ipso non bibit, ergo non accepit cum alijs discipulis corpus Christi, & sanguinem.

¶ 2. Praet. Dominus impleuit qd praecipit, secundum illud Act. 1. cepit Iesus facere & docere: sed ipse praecipit Mat. 7. Nolite sanctum dare canibus. Cum ergo ipse cognosceret Iudam esse peccatorem, videtur quod ei corpus suum, & sanguinem non dederit.

¶ 3. Praet. Christus specialiter legitur Iudae panem intinctum porrexisse, Ioan. 13. Si ergo corpus suum ei dedit, videtur quod sub buccella ei dederit, praecipue cum legatur ibidem, quod post buccellam introiit in eum sathanas. vbi Aug. * dicit, Hinc nos docemur,

A quàm sit caendum male accipere bonum: si enim corripitur qui non diiudicat, id est, non discernit corpus domini a ceteris cibis, quomodo non damnabitur qui ad eius mensam fingens se amicum, accedit inimicus? sed cum buccella intincta non accepit corpus Christi: vt enim August. * dicit super illud Ioan. 13. cum intinxisset panem, dedit Iudae Simonis Scariothis: non, vt putant quidam, negligenter legentes, tunc Iudas corpus Christi accepit. ergo videtur quod Iudas corpus Christi non accepit.

SED CONTRA est, qd Chryl. * dicit, Iudas particeps existens mysteriorum, conuersus non est: vnde fit scelus eius vtrinq; immanius: tum, quia tali proposito imbutus adiit mysteria: tum, quia adiens melior factus non fuit, nec metu, nec beneficio, nec honore.

RESPON. Dicendum, qd Hilarius * posuit super Mattheum, quod Christus Iudae corpus suum & sanguinem non dedit: & hoc quidem conueniens fuisse, considerata malitia Iudae: sed quia Christus non debuit esse exemplum iustitiae, non conueniebat eius magisterio, vt Iudam occultum peccatorem, sine accusatore & euidenti probatione ab aliorum comunione separaret, ne per hoc daretur exemplum praelatis ecclesiae, similia faciendi, & ipse Iudas exasperatus, inde sumeret occasionem peccandi. Et ideo dicendum est, quod Iudas cum alijs discipulis corpus domini & sanguinem suscepit, vt dicit Dionys. * in lib. eccles. hierar. & August. super Ioan. 1.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd illa est ratio Hilarii. * ad ostendendum, quod Iudas corpus Christi non sumpsit: non tamen cogit, quia Christus loquitur discipulis a quorundam collegio Iudas se separauit, non autem Christus eum exclusit: & ideo Christus quantum est in se, etiam cum Iuda vinum in regno dei bibit: sed hoc conuiuium ipse Iudas repudiavit.

AD SECUNDUM dicendum, quod Christo nota erat Iudae iniquitas, sicut Deo: non autem erat sibi nota per modum, quo hominibus innotescit: & ideo Christus Iudam non repulit a comunione, vt daret exemplum, tales peccatores occultos non esse ab alijs sacerdotibus expellendos.

AD TERTIUM dicendum, qd sine dubio Iudas sub pane intincto corpus Christi non sumpsit, sed simplicem panem: significatur autem fortassis, vt Aug. * ibidem dicit, per panis intinctionem fictio Iudae: vt. n. insiciantur nonnulla, tanguntur: si autem bonum aliquid hic significat intinctio (scilicet dulcedine bonitatis diuina: quia panis ex intinctione sapidiore redditur) idem bonum ingratum non immerito est secuta damnatio. Et propter hanc ingratitudinem id, quod est bonum, factum est ei malum: sicut accidit circa fumen res corpus Christi indigne. & sicut Aug. * ibidem dicit intelligendum est, quod dominus iam antea distribuerat omnibus discipulis suis sacramentum corporis & sanguinis sui, vbi & ipse Iudas erat, sicut Lucas narrat. Ac deinde ad hoc ventum est, vbi secundum narrationem Ioan. Dominus per buccellam intinctam, atque porrectam suam exprimit proditorem.

ARTICVLVS III.

Utrum Christus sumpsit & discipulis dederit corpus suum impassibile.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod Christus sumpsit, & discipulis dederit corpus suum impassibile: quia super illud Mat. 17. Transfiguratus

Tract. 61. in Io. in med. tom. 9.

Homil. 46. in Ioan. non re more. ante s. to. 3.

Canon. 30. in Mat. circa med.

Dionys. c. 5. eccl. hier. par. 3. no lo ge a prin. Aug. tract. 62. in euag. Io. tom. 9. Loco citato in corp. art.

Tract. 61. in Ioan. circa med. to. 9.

ibid.

4. dist. 11. q. 3. ar. 3. Et dist. 12. q. 1. art. 2. q. 1. cor.

Gloss. ordi. ibid.

Ibidem.

In lib. 4. de sacr. myste. altaris. c. 12. post med.

q. 28. arti. 2. ad 3. & q. 54. arti. 1. ad 1.

q. 76. arti. 4. c. 5. & 6.

q. 76. arti. 4.

guratus est ante eos, dicit quaedam gloss. * Illud corpus quod habuit per naturam, dedit discipulis in cena non mortale & passibile. Et Leuit. 2. super illud, Si oblatio tua fuerit de sartagine, dicit gloss. † Crux super omnia fortis, carnem Christi, quae ante passionem non videbatur esui apta, post aptam fecit: sed Christus dedit corpus suum, ut aptum ad manducandum, ergo dedit tale, quale habuit post passionem, scilicet impassibile, & immortale.

¶ 2 Præter. Omne corpus passibile, per contactum & manducationem patitur: si, ergo corpus Christi erat passibile, per contactum & comestionem discipulorum passum fuisset.

¶ 3 Præter. Verba sacramentalia non sunt modo maioris virtutis, quando proferuntur a sacerdote in persona Christi, quam tunc quando fuerunt prolata ab ipso Christo: sed nunc virtute verborum sacramentalium, in altari consecratur corpus Christi impassibile & immortale, ergo multo magis tunc.

SED CONTRA est, quod sicut Innoc. III. † dicit, tale corpus tunc dedit discipulis, quale habuit: habuit autem tunc corpus passibile & mortale, ergo corpus passibile & mortale discipulis dedit.

RESPON. Dicendum, quod Hugo de sancto Victo, posuit, quod Christus ante passionem diuersis temporibus quatuor dotes corporis glorificati assumpserit, scilicet subtilitatem in natiuitate, quando exiit de clauo utero Virginis: agilitatem, quando ambulauit siccis pedibus super mare: claritatem, in transfiguratione: impassibilitatem, in cena, quando corpus suum discipulis tradidit manducandum, & secundum hoc dedit discipulis corpus suum impassibile & immortale: sed quicquid sit de alijs, de quibus supra dictum est, * quid sentiri debeat, circa impassibilitatem tamen impossibile est esse quod dicitur: manifestum est enim, quod idem corpus Christi erat quod a discipulis tunc in propria specie videbatur, & in specie sacramenti sumebatur: non autem erat impassibile, secundum quod in propria specie videbatur, quinimmo erat passioni paratum: unde nec ipsum corpus Christi, quod in specie sacramenti dabatur, impassibile erat. Impassibili tamen modo erat sub specie sacramenti, quod in se erat passibile: sicut inuisibiliter quod in se erat visibile: sicut enim visio requirit contactum corporis, quod videtur, ad circumstans medium visionis, ita passio requirit contactum corporis, quod patitur, ad ea quae agunt: corpus autem Christi secundum quod est sub sacramento, ut supra dictum est, † non comparatur ad ea quae circumstant, mediatis proprijs dimensionibus, quibus corpora se tangunt, sed mediatis dimensionibus specierum panis & vini: & ideo species illae sunt quae patiuntur & videntur, non autem ipsum corpus Christi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus dicitur non dedisse corpus suum mortale & passibile: quia non dedit mortali & passibili modo. Crux autem fecit carnem Christi aptam manducationi, in quantum hoc sacramentum representat passionem Christi.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio illa procederet, si corpus Christi sicut erat passibile, ita passibili modo fuisset sub sacramento.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut supra dictum est, * accidentia corporis Christi sunt in sacramento ex reali concomitantia, non autem ex vi sacramenti; ex qua est ibi substantia corporis Christi, & ideo virtus verborum sacramentalium ad hoc se extendit, ut

fit sub sacramento corpus Christi, scilicet quibuscumque accidentibus realiter in eo existentibus.

ARTICVLVS III.

Utrum si hoc sacramentum tempore mortis Christi fuisset seruatum vel consecratum, ibi moretur.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod si hoc sacramentum tempore mortis Christi fuisset seruatum in pixide, vel ab aliquo Apostolorum consecratum, non ibi moretur. Mors enim Christi accidit per eius passionem: sed Christus impassibili modo etiam tunc erat in hoc sacramento: ergo non poterat mori in hoc sacramento.

¶ 2 Præter. In morte Christi separatus fuit sanguis eius a corpore: sed in hoc sacramento simul est corpus Christi & sanguis: ergo Christus in hoc sacramento non moretur.

¶ 3 Præter. Mors accidit per separationem animae a corpore: sed in hoc sacramento continetur tantum corpus, quam anima Christi: ergo in hoc sacramento non poterat Christus mori.

SED CONTRA est, quod idem Christus, qui erat in cruce, fuisset in sacramento: sed in cruce moriebatur: ergo & in sacramento conseruato moretur.

RESPON. Dicendum, quod corpus Christi idem in substantia est in hoc sacramento & in propria specie, sed non eodem modo: nam in propria specie contingit circumstantia corpora per proprias dimensiones, non autem prout est in hoc sacramento, ut supra dictum est: * & ideo quicquid pertinet ad Christum secundum quod in se est, potest attribui ei & in propria specie & in sacramento existenti: sicut viuere, mori, dolere, animatum vel inanimatum esse, & cetera huiusmodi: quaecumque vero conueniunt ei per comparationem ad corpora extrinseca, possunt ei attribui in propria specie existenti, non autem prout est in sacramento: sicut irrideri, conspui, crucifigi, flagellari, & cetera huiusmodi: unde & quidam metricè dixerunt, Pixide seruato poteris sociare dolorem Innatum, sed non illatus conuenit illi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod, sicut dictum est, † passio conuenit corpori passio per comparationem ad agens extrinsecum, & ideo Christus, secundum quod est sub hoc sacramento, pati non potest: potest tamen mori.

AD SECUNDVM dicendum, quod, sicut supra dictum est, * sub specie panis est corpus Christi ex vi consecrationis: sanguis autem sub specie vini: sed nunc quidem, quando realiter sanguis Christi non est separatus ab eius corpore, ex reali concomitantia & sanguis Christi est sub specie panis simul cum corpore, & corpus sub specie vini simul cum sanguine: sed si tempore passionis Christi, quando realiter sanguis fuit separatus a corpore Christi, fuisset hoc sacramentum consecratum, sub specie panis fuisset solum corpus, & sub specie vini fuisset solum sanguis.

AD TERTIUM dicendum, quod, sicut supra dictum est, anima Christi est in hoc sacramento ex reali concomitantia, quia non est sine corpore: non autem ex vi consecrationis: & ideo si tunc fuisset hoc sacramentum consecratum vel peractum, quando anima erat a corpore realiter separata, non fuisset anima Christi sub hoc sacramento: non propter defectum virtutis verborum, sed propter aliam dispositionem rei.